

Teleportboulevard 130
1043 EJ Amsterdam
info@docp.nl
www.docp.nl
KvK 54872839
NL10INGB0006279135
BIC INGBNL2A

Aan:

Provincie Zeeland

t.a.v. [redacted]
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

CC: Commissie griffier [redacted]
SecretariaatSG@Zeeland.nl
Statengriffier@zeeland.nl

Amsterdam, 22 januari 2025

Betreft: Concessie OV Zeeland

Geachte [redacted],

Momenteel bent u bezig met het beoordelen van de inschrijvingen voor de concessie OV Zeeland.

Wij schrijven u om u te wijzen op de juridische bezwaren tegen één van de inschrijvers, te weten EBS. Verlening van de concessie aan dit bedrijf zou in strijd zijn met:

- Artikel 2.87 lid 1 sub c van de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012)
- Artikel 57 lid 4 sub c van de EU-richtlijn 2014/24 inzake overheidsopdrachten (EU-Richtlijn 2014/24)
- De internationale plicht onrechtmatige situaties niet te erkennen of te ondersteunen
- Het Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten
- De OESO-richtlijnen
- De UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)

De juridische grondslagen hierboven genoemd zijn in detail uitgewerkt in de EBS/Egged Legal Memo van het European Legal Support Center, bijgevoegd als bijlage. Dit memorandum dateert uit maart 2020, maar de juridische grondslag is niet veranderd.

BDS

EBS

EBS (Egged Bus Systems) is in 2010 opgericht door de Israëlische moedermaatschappij Egged om te kunnen meedingen naar Europese OV-concessies. Het moederbedrijf onderhoudt een netwerk van busdiensten dat de illegale Israëlische kolonies ('nederzettingen' en 'buitenposten') op de bezette Westelijke Jordaanoever onderling en met Israël verbindt. Het bedrijf opereert in essentie onder bescherming van het Israëlische bezettingsleger.¹

Hoewel EBS uitsluitend opereert op de Europese markt, blijft er toch een duidelijke relatie met Egged bestaan, waarbij bijvoorbeeld winst van één deel van het bedrijf kan vloeien naar een ander. Egged is de enige aandeelhouder van EBS.² De EBS poot versterkt het bedrijf als geheel. Dit bleek concreet op een moment dat EBS in Waterland opeens tegen een faillissement aanzat en het Israëlische moederbedrijf bij moest springen met 30 miljoen euro.³ Dit betekent dat Amsterdam Waterland ruim een jaar gedraaid heeft op financiering door de moedermaatschappij Egged. De concessie Amsterdam Waterland is dus deels in stand gehouden met inkomsten die Egged heeft ontleend aan exploitatie van lijnen in bezet Palestijns gebied.

De bedrijfsactiviteiten van de Egged Groep in de illegale Israëlische nederzettingen zijn in strijd met het internationaal recht en komen neer op een "ernstige fout in de uitoefening van het beroep", een grond voor uitsluiting van een openbare aanbesteding volgens de EU-richtlijn 2014/24 inzake overheidsopdrachten (EU-Richtlijn 2014/24) en de Nederlandse Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012).

In een dubbelrol van facilitator en profiteur is Egged een essentiële schakel in de voortgaande illegale Israëlische kolonisering van Palestijns gebied. Human Rights Watch⁴ en Amnesty International⁵ concludeerden dat die kolonisering op de Westelijke Jordaanoever een systeem van apartheid heeft doen ontstaan en gepaard gaat met grootschalige diefstal

¹ <https://www.whoprofits.org/company/egged-israel-transport-cooperative-society/>

² <https://www.egged.co.il/Section-19335,1487-About-Egged-Europe.aspx>

³ <https://www.ovmagazine.nl/nieuws/israelis-stopten-30-miljoen-in-waterland>

⁴ <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>

⁵ <https://www.amnesty.nl/actueel/israel-voert-apartheidspolitiek-tegen-palestijnen>

van land en andere grondstoffen, de systematische onderdrukking van circa drie miljoen Palestijnen en de schending van Palestijnse (mensen)rechten.

Uitsluiting van EBS volgens nationaal en internationaal recht

EBS, als onderdeel van de Egged Groep, zou volgens artikel 2.87 lid 1 sub c van de Aw 2012 en volgens artikel 57 lid 4 sub c van de EU-Richtlijn 2014/24 moeten worden uitgesloten van de lopende aanbesteding voor de concessie busvervoer in. Het bedrijf heeft namelijk "ernstige beroepsfouten" gemaakt op grond van de hulp bij het in stand houden en faciliteren van de illegale Israëlische nederzettingenonderneming, hetgeen ernstige zorgen baart over de integriteit van het bedrijf.

In de bijgevoegde legal memo worden de essentiële criteria voor een correcte toepassing van de Aw 2012 met betrekking tot deze aanbesteding uiteengezet. Het is belangrijk te benadrukken dat het Hof van Justitie van de Europese Unie in 2012 de term 'beroepsfouten' breed heeft uitgelegd, en deze niet heeft gelimiteerd tot schendingen van ethische beroepsstandaarden in strikte zin.

De kolonisering is door alle relevante organen van de Verenigde Naties veelvuldig veroordeeld als een grove schending van het internationaal recht, in het bijzonder van de Vierde Conventie van Genève. In 2004 bevestigde het hoogste juridische orgaan van de VN, het Internationaal Gerechtshof, het illegale karakter van de nederzettingen en buitenposten en het daaraan gerelateerde regime. In het Statuut van Rome, het fundament onder het Internationaal Strafhof, wordt de kolonisering van bezet gebied gedefinieerd als een oorlogsmisdaad.⁶ Mede om deze reden heeft Strafhof op 3 maart 2021 een onderzoek naar oorlogsmisdaden in de Palestijnse Gebieden geopend.⁷

In haar oordeel van 2004 heeft het Internationaal Gerechtshof ook bevestigd dat staten de internationale plicht hebben om schendingen van het oorlogsrecht door Israël niet te erkennen en niet te ondersteunen. Deze plicht vloeit, als onderdeel van de Nederlandse staat, ook door naar lokale overheden.

Op 22 maart 2016 riep de VN-Mensenrechtenraad in een resolutie de internationale gemeenschap expliciet op te helpen voorkomen dat bedrijven bijdragen aan de schending van de rechten van de Palestijnse bevolking en ze verzocht ze de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN een database samen te stellen van bedrijven die betrokken zijn

⁶ https://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aeff7-5752-4f84-be94-0a655eb30e16/0/rome_statute_english.pdf

⁷ <https://www.icc-cpi.int/palestine?ln=en>

bij de kolonisering van Palestina. In februari 2020 werd bekend dat Egged op die ‘zwarte lijst’ voorkomt.⁸ Ook Human Rights Watch en Amnesty International wezen op de juridische plicht van internationale overheden en bedrijven om geen samenwerking aan te gaan met bedrijven die bijdragen aan schendingen van Palestijnse rechten.

Op vrijdag 19 juli jongstleden presenteerde het Internationale Gerechtshof [zijn oordeel](#) over de juridische consequenties van de Israëlische bezetting en kolonisatie van de bezette Palestijnse gebieden.

Het hof bevestigt daarin dat Israëls aanwezigheid in al zijn facetten strijdig is met de elementaire volkenrechtelijke verdragen die samen de internationale rechtsorde vormen. In zijn oordeel maakt het hof ook duidelijk dat Israël uit is op annexatie van (grote delen van) het bezette gebied. Een andere belangrijke conclusie is dat Israël zich schuldig maakt aan raciale segregatie en apartheid.

Het Hof [oordeelt](#) dat alle staten verplicht zijn de door Israël gecreëerde ‘illegale situatie’ niet te normaliseren, en op geen enkele wijze mogen bijdragen aan het (voort)bestaan ervan. Alle staten hebben tevens de [verplichting](#) om te voorkomen dat overheden, instellingen, bedrijven en rechtspersonen onder hun jurisdictie banden onderhouden met, zoals het Hof het concreet benoemt, Israëls illegale aanwezigheid in bezet Palestijns gebied.

Beleid op het gebied van mensenrechten

Het Nederlandse mensenrechtenbeleid biedt overheden en bedrijven geen enkele ruimte om met bedrijven als EBS in zee te gaan. Samenwerking is in strijd met de OESO-richtlijnen⁹ en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights¹⁰, die integraal onderdeel vormen van dat beleid, en het door de overheid zelf opgestelde Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten¹¹ dat momenteel bovendien wordt aangescherpt.

⁸ https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2020/02/A.HRC_.43.71-1.pdf

⁹ <https://www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/m/mensenrechten>

¹⁰ <https://www.business-humanrights.org/en/big-issues/un-guiding-principles-on-business-human-rights/>

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationaal-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-imvo/nationaal-actieplan-bedrijfsleven-en-mensenrechten>

Het centrale principe van de gedragscodes is dat bedrijven en overheden afstand bewaren tot bedrijven die direct of indirect betrokken zijn bij rechtenschendingen. EBS is hiervan een schoolvoorbeeld.¹² Wie toch met een 'besmet' bedrijf in zee gaat, raakt op grond van de zogeheten ketenaansprakelijkheid zélf betrokken bij die schendingen. De Nederlandse overheid kent zich blijkens het *Nationaal Actieplan* een voorbeeldrol toe in het voorkomen van zulke situaties.

Conclusie

Door deze concessie aan EBS te gunnen zouden reizigers die op het openbaar vervoer zijn aangewezen gedwongen worden aan boord te gaan bij een bedrijf dat betrokken is bij illegale activiteiten, mensenrechtenschendingen en mogelijke oorlogsmisdaden in bezet Palestina. Reizigers beseffen veelal niet dat hun euro's indirect ten goede kunnen komen aan mensenrechtenschendingen. Dat zou ook niet hoeven: het publiek moet erop kunnen vertrouwen dat het mensenrechtenbeleid bij de overheid in veilige handen is.

Op grond van het bovenstaande doen wij een klemmend beroep op u om de concessie Zeeland niet aan EBS te gunnen en de onderneming uit te sluiten van aanbestedingen, tot het bedrijf zijn leven aantoonbaar heeft gebeterd of dochterbedrijf EBS de banden met moeder Egged volledig heeft verbroken.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted signature]

Directeur The Rights Forum

[Redacted signature]

Voorzitter Stichting Diensten en Onderzoek Centrum Palestina (DocP)

¹² <https://www.business-humanrights.org/en/companies/egged-cooperative/>